

15.9.2023

Solarwind Oy
Aleksanterinkatu 18
15140 Lahti
mika.meller@solarwind.fi

Ahvenvaaran tuulivoimahanke, Puolanka

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) soveltamisesta

SolarWind Finland Oy on 5.6.2023 päivätyssä yhteydenotossaan pyytänyt YVA-lain (252/2017) 13 §:n mukaista päätöstä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta Puolangan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeessa.

SolarWind Finland Oy suunnittelee viiden tuulivoimalan rakentamista Puolangan Ahvenvaaran alueelle, noin 7 km etäisyydellä Puolangan taajamasta etelään. Suunnitelman mukaan tuulivoimalat ovat yksikköteholtaan maksimissaan 7,2 MW, jolloin tuulipuiston kokonaisteho on 36 MW. Suunnitelmassa esitetty voimaloiden napakorkeus on maksimissaan 175 m, siiven maksipituus 86 m eli hipaisukorkeus maksimissaan 261 m.

Tuulipuisto on alustavasti suunniteltu liitettäväksi 110 kV linjaan Puolangan muuntoasemalla. Maakaapelointi suunnitellaan tehtävän tietä pitkin (noin 11 km) muuntoasemalle asti. Lähin Natura-/luonnonsuojelualue (Kiiminkijoki) sijaitsee suunnittelualueelta noin 1,5 km päässä alueesta. Lähimpään taloon on voimalasta matkaa 1,6 km.

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt asiasta asiantuntijalausunnot 15.8.2023 mennessä Kainuun liitolta, Kainuun museolta, Kainuun ympäristöterveyspalveluilta sekä Puolangan kunnalta. Kainuun ELY-keskukselle on saapunut tiedoksi Puolustusvoimien 16.3.2023 päivätty lausunto asiasta.

Annetuissa lausunnoissa Kainuun liitto toteaa maakunnan tuulivoimasuunnittelutilanteesta, että useiden seudullisten merkittävien ja paikallisten hankkeiden yhtäaikainen kehittäminen korostaa yhteisvaikutusten arvioinnin tarpeellisuutta. Lisäksi Kainuun liitto toteaa lausunnossaan, että se edellyttää tuulivoimaloiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa (yleiskaava) noudatettavan maakuntakaavassa annettua suunnittelumääräystä, ja huomioitavan lisäksi vaikutukset muuhun maankäyttöön. Kainuun liiton näkemyksen mukaan Puolangan kunta ja Kainuun ELY-keskus toteavat, että voiko yleiskaavoituksella arvioida riittävästi hankkeen

15.9.2023

yhteisvaikutuksia. Mikäli yleiskaavoituksen tarkkuus ei ole riittävä, on tarpeen tehdä ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Kainuun museo toteaa lausunnossaan, ettei YVA-menettelyn soveltaminen ole ko. hankkeessa välttämätöntä, kunhan suunnittelussa otetaan huomioon seuraavat kulttuuriympäristön ja arkeologian kannalta merkittävät kohteet ja seikat. Suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuvat paikallisesti arvokkaat perinnemaisemat *Vainion haka* ja *Koivulan haka*. Hankealueella on tunnettuja muinaismuistolain rauhoittamia (295/1963) kiinteitä muinaisjäännöksiä, *Ahvenvaara*, mjr. 1000020509, *Saukkopuro*, 1000034310 ja *Konttisuono*, 100003430. Lisäksi maastokartassa näkyy lukuisia hankealueelle sijoittuvia merkintöjä tervahaudoista, joita ei ole lisätty muinaisjäänösrekisteriin.

Kainuun ympäristöterveyspalvelut (terveydensuojeluviranomainen) korostaa lausunnossaan, että tuulivoimaloiden elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistamat haitalliset vaikutukset ovat koettuja, yksilöllisiä kokemuksia, ja ne kohdistuvat luonnollisesti eniten tuulivoimaloiden lähellä asuviin sekä niihin, jotka kokevat tuulivoimaloiden näkymisen ja maisemavaikutukset tai tuulivoimaloiden äänen ja välkkeen sekä lentoestevalot häiritseväksi. Terveystoimiviranomainen suosittaa lausunnossaan harkinnanvaraisen YVA-menettelyn soveltamista. Sen näkemyksen mukaan hankkeen kokonaisvaikutukset, läheisten voimalahankkeiden yhteisvaikutukset huomioiden, voivat muodostua merkittäviksi. Lausunnossa korostetaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin merkittävyyttä, varsinkin mikäli asutus jää useiden voimala-alueiden väliin. Terveystoimiviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-menettely parantaa osallisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Puolangan kunta ei jättänyt asiasta lausuntoaan.

Puolustusvoimat ilmoittaa lausunnossaan (16.3.2023) että se on arvioinut hankkeen vaikutukset Puolustusvoimien joukkojen ja järjestelmien käyttöön. Lausunnossa on otettu huomioon puolustushaarojen ja Puolustusvoimien laatimat alueelliset tarkastelut, joissa arvioidaan vaikutuksia Puolustusvoimien alueellisiin toimintaedellytyksiin ja sotilasilmailuun sekä Puolustusvoimien radioyhteyksiin. Puolustusvoimat toteaa, ettei se vastusta tuulivoimaloiden (8 kpl, max. korkeus 261 m) rakentamista Puolangan Ahvenvaaran alueelle.

Kainuun ELY-keskuksen ratkaisu

SolarWind Finland Oy:n Puolangan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaista menettelyä.

15.9.2023

Perustelut

Hankealueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa hanke sijoittuu maa- ja metsätalousvalaiselle alueelle (M). Maakuntakaavassa on myös tuulivoimarakentamista koskeva yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Vaihemaakuntakaavassa on määritetty seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotantoalueen koon alarajaksi koko Kainuun alueella pääsääntöisesti 10 tuulivoimalaa lukuun ottamatta Oulujärven ranta-alueita. Arvioitava hanke jää tämän seudullisuuden rajan alapuolelle eikä edellytä alueen osoittamista tuulivoimarakentamiseen maakuntakaavassa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) 3.1 §:n mukaan hankkeisiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteessä 1 on määritelty hankkeet, joihin sovelletaan aina arviointimenettelyä. Tuulivoimahankkeiden osalta arviointimenettely tulee liitteen 1 luettelon 7 kohdan e-alakohdan mukaan sovellettavaksi, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Ahvenvaaran tuulivoimapuisto on (5 voimalaa, 36 MW) hankeluettelossa mainittua lukumäärältään ja kokonaisteholtaan pienempi.

Arviointimenettelyä sovelletaan YVA-lain 3.2 §:n mukaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

YVA-lain 11 §:n mukaan ELY-keskus on toimivaltainen viranomainen päättäessä arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen. Päätöksestä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa säädetään YVA-lain 13 §:ssä. Lainkohdan 1 momentin mukaan ennen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksen tekemistä on arviointimenettelyn tarpeesta kuultava asianomaisia viranomaisia.

Päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa, on huomioitava hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne. Yhteysviranomainen perustelee päätöksensä YVA-lain liitteen 2 kohtaan 1 b) yhteisvaikutus muiden olemassa olevien ja/tai

15.9.2023

hyväksytyjen hankkeiden kanssa, 3 a) vaikutusten suuruus ja alueellinen laajuus sekä 3 d) vaikutusten voimakkuus ja monitahoisuus.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Puolangan kunnan alueelle on tällä hetkellä suunnitteilla useita eri tuulivoimaloiden alueita. Ahvenvaaran lähimmille hankealueille (Ukonkangas, Hirvivaara-Murtiovaara ja Kytölehto) on suunnitteilla yli 60 turbiinia (etäisyys maks. 20 km). Kainuun ympäristöterveyspalvelut on lausunnossaan tuonut esille useiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset alueella, ja tähän näkemykseen Kainuun ELY-keskus myös yhtyy. Lisäksi Kainuun ympäristöterveyspalvelut korostaa ihmisiin kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä juuri useiden hankkeiden läheisyydessä.

Vaikutusten alueellinen laajuus

Monista muista hanketyypeistä poiketen tuulivoimahankkeet aiheuttavat varsinkin vaaramaisema-alueille sijoituessaan laajalle ulottuvia vaikutuksia ainakin maisemaan, ja erityisesti yhdessä muiden lähialueen hankkeiden kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL, 132/1999) on erityiset säännökset tuulivoimarakentamisesta. MRL 77 a §:n mukaan yleiskaavaa voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena. Lisäksi MRL 77 b §:ssä on säädetty tuulivoimarakentamista koskevista yleiskaavan erityisistä sisältövaatimuksista. Näiden lisäksi kaavoitukseen oleellisesti liittyy vaikutusten selvittäminen. MRL 9 §:n mukaan selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikka kaavoituksen yhteydessä on mahdollisuus arvioida hankkeen vaikutuksia hanke-/kaava-alueella laajemmin, Kainuun ELY-keskus näkee, että etenkin eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi YVA-menettelyn yhteydessä on laajempaa kuin mitä kaavoituksen yhteydessä tulee arvioiduksi.

Vaikutusten voimakkuus ja monitahoisuus

Hankealue sijoittuu perinteiseen kainuulaiseen metsämaisemaan, jossa tuulivoiman kaltainen rakentaminen tarkoittaa merkittävää muutosta. Hanke sijoittuu myös varsin lähelle Puolangan taajamaa ja Vihajärven rannoille sijoittuvaa asutusta. Suunnittelualueelta itään noin kahden kilometrin päähän korkealle vaaralle sijoittuu Leipivaaran kylä, jonne tuulivoimapuisto tulisi näkymään selvästi ja saattaisi siten jopa häiritsevästi hallita lounaaseen avautuvaa maisemaa. Tuulivoimala-alue tulisi näkymään myös idässä olevan Kainuun vaarajakson korkeille huipuille, joissa kulkee UKK-reitti, joka on yksi Kainuun merkittävimmistä retkeily- ja vaellusreiteistä. Tällä reitillä kulkeville maisemien katselu ja kokeminen on varmasti yksi tärkeimmistä tavoitteista. Mainittujen maisema-, melu- ja välkevaikutusten

15.9.2023

lisäksi vaikutuksia aiheutuu myös luonnonympäristölle mm. lajien elinympäristön pirstoutumisen kautta.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että YVA-menettely edistää kokonaisvaltaisesti yhteisvaikutusten yhtenäistä huomioon ottamista muiden Puolangan tuulivoimahankkeiden kanssa. Lisäksi ELY-keskus toteaa YVA-menettelyn olevan yleiskaavoitusta kestävämpi menettely tuulivoimarakentamisen suunnitteluun, vaikutusten arviointiin sekä kansalaisten tiedottamiseen ja osallistamiseen.

Kainuun ELY-keskus katsoo lisäksi, että hankkeeseen liittyvä alueidenkäytön suunnittelu on toteutettava sellaisella oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla, jota saa käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 77 a §). Kaavoituksessa tulee kiinnittää huomiota selvitysten hyvään tasoon, selkeyteen ja riittävyys, jotta kaavan vaikutukset voidaan luotettavasti arvioida. Voimassa olevan maakuntakaavan merkinnät ja määräykset, erityisesti tuulivoimamaakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys ja sen sisältö kokonaisuudessaan koskien yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia tulee hankkeen jatkosuunnittelussa ottaa huomioon.

Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 3, 11-13, 31 ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 1 §.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Mari Isojärvi ja ratkaissut yksikön päällikkö Sari Myllyoja.

15.9.2023

Muutoksenhaku**Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus**

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Tähän päätökseen ei YVA-lain 37.2 §:n mukaisesti saa muutoin hakea muutosta valittamalla. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

Kuuluttaminen

Päätös on nähtävillä sähköisenä Kainuun ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/yva-paatokset/kainuu sekä Puolangan kunnan virallisella ilmoitustaululla.

Jakelu ja maksut**Liitteet**

Valitusosoitus

Maksu

Maksutta

Jakelu

Päätös (todisteellisena tiedoksiantona) Solarwind Oy

Tiedoksi

Kainuun liitto
Kainuun museo
Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Puolangan kunta
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus